

**THE 7TH CONGRESS OF THE LEAGUE OF COMMUNISTS OF YUGOSLAVIA:
SOVIET AND ROMANIAN REACTIONS**

Sanda Borșa, PhD, independent researcher

Abstract: Convened in April 1958, the 7th Congress of the League of Communists of Yugoslavia will profoundly affect the unity of the communist monolith. Visibly disturbed by the draft program that was to be adopted at the congress in question, both the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union and the Central Committee of the Romanian Workers' Party will address harsh letters to Belgrade, during which they condemned ideological visions contained in the Yugoslav draft program. Equally, both parties announced the Yugoslav side about the decision not to send a delegation to the 7th Congress of the League of Communists of Yugoslavia. Based on documents from the Romanian archives, this article intends to address the main ideological disagreements occurred between the League of Communists of Yugoslavia, on the one hand, and the Communist Party of the Soviet Union and the Romanian Workers' Party, on the other hand.

Keywords: *Nikita Khrushchev, Josip Broz Tito, Gh. Gheorghiu-Dej, ideological debates, communism.*

Data fiind normalizarea relațiilor pe linie de stat dintre Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice (URSS) și Republica Populară Federativă Iugoslavia (RPFI), survenită după vizita efectuată la Belgrad – între 27 mai – 2 iunie 1955 – de o delegație sovietică condusă de către Nikita S. Hrușciiov, autoritățile iugoslave vor amâna constant convocarea Congresului al VII-lea al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia (UCI).¹ Rațiunea unei atare decizii rezida în reticența iugoslavilor de a convoca un nou congres al UCI, știute fiind divergențele ideologice sovieto-iugoslave, divergențe care nu fuseseră aplanate. Prin urmare, nu e surprinzător faptul că deși fusese planificat pentru anul 1956, congresul în cauză va forma obiectul unor amânări succesive. Astfel, dat fiind faptul că în anul 1956 procesul normalizării relațiilor pe linie de stat dintre RPFI și statele comuniste din Europa Centrală și Răsăriteană era în curs de desfășurare, pentru a nu altera acest proces, congresul UCI a fost amânat pentru primăvara anului 1957. Între timp însă, ca urmare a pozițiilor diferite asumate de către URSS și RPFI față de evenimentele din Ungaria (din noiembrie 1956), congresul în cauză a fost din nou amânat, pentru toamna anului 1957.² Din nou, însă, relațiile dintre RPFI, pe de o parte, și celelalte state comuniste (inclusiv URSS), pe de altă parte, aveau să se tensioneze ca urmare a refuzului Belgradului de a achiesa la preceptele ideologice cuprinse în Declarația partidelor comuniste și muncitorești din noiembrie 1957, document adoptat la finalul Consfățuirii de la Moscova.³ Pe cale de consecință, congresul UCI avea să fie amânat din nou.

Într-un final, însă, Congresul al VII-lea al UCI avea să fie convocat în primăvara anului 1958. Astfel, la 17 februarie 1958, Tito înștiința conducerea partidelor comuniste și muncitorești cu privire la decizia iugoslavilor de a convoca cel de-al VII-lea Congres al UCI

¹ Pentru o perspectivă detaliată asupra discuțiilor sovieto-iugoslave din mai-iunie 1955, vezi: Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare ANIC), Fond CC al PCR – Relații Externe, dos.21/1955, ff. 8-15

² ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, dos.12/1958, f.1

³ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, Alfabetic, dos.9U, f.192

în aprilie 1958, la Ljubljana. Alături de prezentarea programului congresului în cauză, liderul iugoslav adresa partidelor comuniste și muncitorești invitația de a trimite delegații, solicitându-le, totodată, precizarea din timp a componenței acestora.⁴ De asemenea, cu o lună înainte de convocarea congresului, factorii decizionali de la Belgrad au dat publicității proiectul de program ce urma a fi adoptat.⁵

Spre surprinderea autorităților iugoslave, însă, proiectul de program avea să conducă la o tensionare semnificativă a relațiilor dintre UCI, pe de o parte, și celelalte partide comuniste și muncitorești, pe de altă parte.⁶ Tonul acestor divergențe avea să fi dat, deloc surprinzător, de către Partidul Comunist al Uniunii Sovietice (PCUS). Astfel, la 5 aprilie 1958, Nikita Hrușciov adresa o caustică epistolă factorilor decizionali iugoslavi, criticând proiectul de program propus de UCI. Invocând principiul neamestecului în chestiunile interne, liderul sovietic afirma faptul că scrisoarea sa fusese motivată de unele interpretări eronate ale iugoslavilor cu privire la politica externă a URSS și „experiența” PCUS și a mișcării comuniste internaționale. „Noi pornim – spunea Nikita Hrușciov – de la faptul că toate problemele expuse în proiectul de program, care privesc Iugoslavia și politica ei externă, activitatea UCI și legăturile sale cu alte partide și mișcări sunt în întregime în competența (sic!) Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, noi nu ne amestecăm și nu vrem să ne amestecăm în treburile interne ale partidului dvs. Dar, din moment ce proiectul de program al UCI cuprinde asemenea aprecieri ale dezvoltării Uniunii Sovietice și politicii ei externe, ale experienței PCUS și întregii mișcări comuniste, cu care partidul nostru nu poate să fie de acord, noi suntem nevoiți să ne expunem părerea în ceea ce privește fondul unora din aceste probleme.”⁷ În ceea ce privește chestiunea politicii externe a URSS, liderul sovietic afirma următoarele: „Noi obiectăm cu hotărâre față de aprecierile din proiectul de program cu privire la politica externă sovietică și îndeosebi față de următoarea afirmație: «Metoda împărțirii sferelor de interese și alte forme politice asemănătoare s-au manifestat încă la conferințele șefilor țărilor aliate de la Teheran, Yalta și Potsdam și s-au continuat și în perioada postbelică. În aplicarea unor asemenea metode și-a găsit expresia politica abordării relațiilor internaționale exclusiv de pe poziții de forță și ale luptei pentru hegemonie, desconsiderând interesele reale ale popoarelor și ale dezvoltării progresiste în general.» Această teză nu poate fi privită altfel, decât ca o încercare de a prezenta într-un mod denaturat poziția Uniunii Sovietice la aceste conferințe. Este îndeobște cunoscut că URSS a dus la conferințele respective o luptă încordată cu imperialismul anglo-american pentru eliberarea națională și socială a popoarelor Europei și Asiei, pentru interesele socialismului internațional și nicidecum pentru sfera sa de influență.”⁸

Cât privește chestiunea interpretărilor eronate cu privire la mișcarea comunistă internațională, sovieticii afirmă următoarele: „În proiectul de program este promovată ideia (sic!) că tendința spre hegemonism și exploatarea țărilor mici, care caracterizează marile puteri în epoca capitalismului, ar continua să existe și înăuntrul sistemului socialist. Odată cu

⁴ ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, Alfabetice, dos.71/1944-1965, f.111

⁵ ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, dos.12/1958, f.1

⁶ Pentru o perspectivă detaliată asupra acestui program, vezi: ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, dos. 8/1958, ff. 1-133

⁷ ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, dos.62/1958, f.1

⁸ *Ibidem*, f.2

aceasta se trece cu tăcerea (sic!) asupra deosebirii principiale dintre caracterul relațiilor țărilor socialiste între ele, bazate pe principiul internaționalismului proletar și întrajutorare frățească, și caracterul relațiilor acestor țări cu țările capitalului. Analiza dezvoltării mișcării comuniste internaționale poartă, după părerea noastră, în proiect, un caracter foarte unilateral. Aproape nu se vorbește nimic de creșterea mișcării comuniste internaționale în etapa actuală, despre coeziunea forțelor sale și întărirea unității, iar centru de greutate trece asupra criticii activității partidelor comuniste frățești.”⁹ Desigur, liderul de la Kremlin nu ezita să transmită iugoslavilor chiar și un avertisment: „În conformitate cu înțelegerea care există între noi, am căutat să evităm până în prezent luarea de poziții publice cu privire la esența divergențelor ideologice dintre partidele noastre. Atâta timp, însă, cât proiectul de program al UCI polemizează în mod deschis cu o serie de teze principiale ale marxism-leninismului, recunoscute și aprobate în unanimitate de toate partidele frățești, noi suntem, de asemenea, nevoiți să ne expunem acum deschis punctul nostru de vedere în presa noastră de partid.”¹⁰ În finalul epistolei, liderul sovietic anunța autoritățile iugoslave cu privire la decizia Kremlinului de a nu trimite o delegație la Congresul al VII-lea al UCI, mandatându-l, în schimb, pe ambasadorul sovietic la Belgrad să participe în calitate de observator. O atare decizie, potrivit liderului sovietic, fusese determinată de două rațiuni clare: pe de o parte, participarea unei delegații PCUS la congresul UCI fără a adopta o atitudine fermă față de proiectul iugoslav de program putea fi interpretată ca o adeziune indirectă a Moscovei la preceptele ideologice iugoslave; pe de altă parte, participarea unei delegații PCUS la congresul UCI, delegație care urma a recurge la condamnarea deschisă a viziunilor ideologice iugoslave cuprinse în proiectul de program, ar fi atras după sine o tensionare suplimentară a relațiilor dintre PCUS și UCI.¹¹

Confruntat cu acuzațiile sovieticilor, Belgradul va răspunde Kremlinului tot prin intermediul unei misive. Astfel, în cadrul epistolei adresate CC al PCUS – la 12 aprilie 1958 – Iosip Broz Tito, încă de la început, își exprima indignarea cu privire la acuzațiile formulate de către sovietici, afirmând următoarele: „Ne-au mirat atât concluziile la care ați ajuns, citind proiectul de program al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, ca și hotărârea de a nu trimite o delegație a CC al PCUS la Congresul al VII-lea al Uniunii Comuniștilor. Aceasta este cu atât mai surprinzător cu cât dvs. vă este cunoscut că proiectul de program este în momentul de față larg discutat și că însăși comisia lucrează în continuare la redactare și schimbă sau scoate diferite formulări, de pildă despre hegemonie și altele, care au provocat obiecțiuni din partea dvs. În ceea ce privește concluziile și unele observații în legătură cu proiectul de program, noi ne-am format impresia că concluziile sunt trase în grabă, că ele sunt formulate pe baza unor fraze și paragrafe separate, luate izolat, și nu pe baza spiritului general al programului, al

⁹*Ibidem*, ff.2-3

¹⁰*Ibidem*

¹¹ Potrivit liderului sovietic: „Având în vedere că, odată cu publicarea proiectului de program, situația s-a schimbat în mod esențial, noi am fost nevoiți să revedem problema trimiterii unei delegații a PCUS la cel de-al VII-lea Congres al UCI. Noi considerăm că dacă delegația PCUS, fiind de față la congresul UCI, nu va expune deschis punctul nostru de vedere asupra proiectului de program, acest lucru ar putea fi interpretat drept un sprijin acestui document din partea partidului nostru. Pe de altă parte, o cuvântare a delegației noastre la congresul UCI în care să se critice proiectul de program ar provoca, în mod inevitabil, o polemică ascuțită chiar la congres și ar putea să ascuțască situația. Tinzând să evite o asemenea polemică, CC a PCUS consideră că în situația creată și mai potrivit să nu trimită delegația sa la cel de al VII-lea congres al UCI. Odată cu aceasta, noi considerăm util ca ambasadorul sovietic în RPFI, tov. Zamceski I.K., să asiste la congresul dvs. în calitate de observator.” (*Ibidem*, f.4)

orientării și conținutului său.”¹² În egală măsură, liderul iugoslav adăuga următoarele: „Ne miră, de asemenea, și constatările dvs. că în proiectul de program «se trece cu tăcerea (sic!) asupra caracterului agresiv al politicii statelor capitaliste», că «politica externă iubitoare de pace a țărilor lagărului socialist este identificată cu politica agresivă a puterilor imperialiste», când ideea a (sic!) păcii și socialismului, pe de o parte, și a războiului și capitalismului, respectiv imperialismului, pe de altă parte, trece ca un fir roșu prin program. Noi nu putem să cădem de acord de asemenea și cu constatarea din scrisoarea dvs. că «nu se vorbește aproape nimic de creșterea mișcării muncitorești internaționale în etapa actuală». Noi, dimpotrivă, considerăm că întregul program este pătruns de o încredere enormă în forța comuniștilor, care în mod inevitabil o să crească tot mai mult, și de asemenea în inevitabilitatea unor noi victorii ale socialismului.”¹³

În ceea ce privește decizia PCUS de a nu trimite o delegație la Congresul al VII-lea al UCI, precum și intenția sovietică de a transfera polemica PCUS-UCI în spațiul public, poziția iugoslavă era una tranșantă: „În lumina hotărârii dvs. de a nu trimite o delegație a CC al PCUS la Congresul nostru al VII-lea și de a publica articole negative despre proiectul de program al UCI în presa dvs. de partid – afirma Iosip Broz Tito – noi trebuie să ne exprimăm îngrijorarea față de dezvoltarea în viitor a relațiilor noastre. Refuzul de a trimite o delegație va provoca comuniștilor iugoslavi și poporului, în general, nu numai mirare, dar și o mare nemulțumire și amărăciune. În ceea ce privește publicarea de articole, dacă aceste articole ar păstra cadrul analizei teoretice principiale și obiective a problemelor, atunci, prin ele însăși (sic!) nu numai că n-ar fi dăunătoare, dar ar aduce și folos dezvoltării gândirii marxiste și tratării mai bune a problemelor contemporane. Dar, învățați de experiența pe care o avem astăzi, noi ne temem de repetarea unor fenomene și discuții din trecutul mai îndepărtat și mai recent, ceea ce ar aduce pagubă și relațiilor noastre reciproce și întregii mișcări muncitorești internaționale.”¹⁴

Exemplu Moscovei avea să fi urmat de către toate partidele comuniste și muncitorești (cu excepția celor din Danemarca și Norvegia).¹⁵ Urmând comandamentele ideologice trasate la Kremlin, Gh. Gheorghiu-Dej avea să adreseze Comitetului Central (CC) al UCI – la 16 aprilie 1958 – o caustică epistolă, pe parcursul căreia recurgea la o amplă condamnare a proiectului iugoslav de program. Parcurgerea epistolei în cauză ne relevă faptul că liderul Partidului Muncitoresc Român (PMR) preluase acuzațiile formulate de către sovietici în epistola din 5 aprilie 1958. Deloc surprinzător, de la bun început, liderul PMR afirma următoarele: „Comitetul Central al partidului nostru, luând cunoștință de cuprinsul proiectului de program al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, ce figurează pe ordinea de zi a Congresului, s-a văzut nevoit să renunțe la trimiterea unei delegații la Congresul Dvs.”¹⁶ Prin urmare, ambasadorul Republicii Populare Române (RPR) – Nicolae Guină – era mandatat să participe, în calitate de observator, la preconizatul congres al UCI.

Exprimându-și convingerea potrivit căreia „numeroase teze” din proiectul de program al UCI erau în contradicție cu preceptele marxism-leninismului și cu comandamentele

¹² ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, Alfabetice, dos.9U, f.154

¹³ *Ibidem*, ff.155-156

¹⁴ *Ibidem*

¹⁵ ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, dos.12/1958, f.4

¹⁶ ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, Alfabetice, dos.7I/1944-1965, f.112

ideologice cuprinse în Declarația partidelor comuniste și muncitorești din noiembrie 1957,¹⁷ Gh. Gheorghiu-Dej reitiera acuzațiile sovietice din 5 aprilie 1958. „Proiectul de program – spunea liderul PMR – trece sub tăcere faptul că țările socialiste se pronunță în mod constant împotriva împărțirii lumii în blocuri militare și duc o politică consecventă pentru lichidarea acestei împărțiri, că statele socialiste reprezintă un factor esențial al luptei pentru pace, colaborare internațională și coexistență pașnică a diferitelor sisteme sociale, așa cum se arată și în Manifestul Păcii, semnat, alături de celelalte partide comuniste și muncitorești, și de Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia. Proiectul de program al UCI, vorbind despre «sensul istoric al luptei pentru independență națională» și «sarcinile politicii externe a Iugoslaviei», ocolește pericolul real care amenință independența și însăși ființa statelor socialiste; politica agresivă a imperialismului internațional în frunte cu cel american, care nu-și ascunde țelurile de restaurare a orânduirii capitalisto-moșierești în țările socialiste și de subminare a unității și tăriei lagărului socialist.»¹⁸

Precum procedaseră și sovieticii în cadrul epistolei din 5 aprilie 1958, liderul PMR imputa iugoslavilor faptul că recuseseră la „denaturarea” relațiilor dintre țările socialiste. „În proiect – afirma Gh. Gheorghiu-Dej – se denaturează relațiile din interiorul lagărului socialist, negându-se în fapt deosebirea radicală, principială, dintre ele și relațiile din lumea capitalistă. Relațiile dintre țările lagărului socialist, la temelia cărora stau principiile egalității în drepturi, respectării independenței fiecărui stat, ale neamestecului în treburile interne și întraajutorării socialiste, sunt înfățișate ca relații cărora le sunt proprii tendințe de «hegemonism», de «subordonare politică și chiar de exploatare economică a unor țări socialiste de către altele». Astfel de aprecieri cu privire la relațiile dintre țările socialiste, prezintă politica partidului și guvernului RPR, ca și a altor țări socialiste, într-un mod în totul necorespunzător realității și jignitor.»¹⁹

Pe cale de consecință, Congresul al VII-lea al UCI, desfășurat între 22-27 aprilie 1958 la Ljubljana, a grupat 1800 de participanți iugoslavi, precum și 13 observatori și 11

¹⁷ Potrivit liderului PMR: „Ne considerăm datori să vă spunem în mod deschis că, după părerea noastră, numeroase teze cuprinse în proiectul de program, precum și aprecieri privind relațiile internaționale și probleme ale mișcării comuniste mondiale se află în contradicție cu principiile de bază ale marxism-leninismului, cu poziția și aprecierile celorlalte partide comuniste, ce și-au găsit expresia în Declarația partidelor comuniste și muncitorești din țările socialiste din noiembrie 1957. După convingerea noastră, astfel de teze și aprecieri nu pot decât să contribuie la răspândirea unor confuzii și să aducă prejudicii mișcării muncitorești internaționale.” (*Ibidem*)

¹⁸ *Ibidem*, f.113

¹⁹ Pe linia conformismului ideologic, liderul PMR își continua argumentația în maniera următoare: „Caracteristice pentru relațiile de deplină egalitate în drepturi dintre țările mari și mici în cadrul lagărului socialist sunt cele existente între Uniunea Sovietică – cel mai înaintat stat socialist – și celelalte state socialiste. Politica Uniunii Sovietice, care acordă celorlalte țări socialiste un ajutor internaționalist în opera de construire a socialismului și apărare a independenței, este bine cunoscută și se bucură de prețuirea înaltă a popoarelor din aceste țări. Teza potrivit căreia «în relațiile dintre țările socialiste este nevoie de o luptă îndârjită» pentru apărarea independenței Iugoslaviei sau vreunei alte țări socialiste, împotriva pretinselor tendințe de «hegemonism» și de «inegalitate» nu poate să corespundă intereselor prieteniei și colaborării între țările socialiste, intereselor reale ale popoarelor din aceste țări. Realitatea a demonstrat că nu există problemă care să nu poată fi rezolvată în relațiile între țări socialiste, pe baza principiilor marxism-leninismului, ale internaționalismului proletar. Tocmai pe temelia acestor principii a acționat Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, sprijinit de toate partidele comuniste și muncitorești ale lagărului socialist, în vederea lichidării rupturii cu UCI și cu RPFİ.” (*Ibidem*, f.114)

delegații.²⁰ Dintre cele 11 delegații, după cum afirmam mai sus, doar două reprezentau partide comuniste și muncitorești (din Danemarca și Norvegia).²¹ Nicolae Guină, în calitate de observator al PMR, rezuma desfășurarea congresului în cauză în maniera următoare: „În concluzie, lucrările Congresului (al VII-lea al UCI – n.a.), rapoartele și discuțiile s-au desfășurat toate în spiritul tezelor cuprinse în proiectul de program. (...) Scopul principal al elaborării proiectului de program, și deci al Congresului, a fost acela de a scoate în evidență poziția pe care și-o atribuie Iugoslavia în relațiile internaționale, și mai ales rolul deosebit pe care consideră că trebuie să-l joace în sânul mișcării muncitorești internaționale. Aceste teze au fost, în mod direct sau indirect, contrapuse principiilor după care se conduc Uniunea Sovietică și țările de democrație populară, atât în construirea socialismului, cât și în politica externă și în relațiile în cadrul mișcării muncitorești internaționale, servind astfel în mod obiectiv dușmanilor socialismului și păcii. (...) În ceea ce privește mișcarea muncitorească internațională, s-a urmărit înainte de toate aceea de a arunca o umbră asupra relațiilor dintre partidele comuniste și muncitorești și mai ales de a lovi în PCUS, acuzat de «hegemonism ideologic și politic».”²²

În ceea ce privește reacția sovieticilor vis-a-vis de Congresul al VII-lea al UCI, aceasta avea să fie expusă în scrisoarea CC al PCUS adresată CC al UCI la 9 mai 1958. „Trebuie să constatăm înainte de toate – afirmam factorii decizionali sovietici – că atât proiectul de program, cât și principalele cuvântări rostite la Congresul al VII-lea al UCI, în primul rând, sunt opuse Declarației consfătuirii partidelor comuniste și muncitorești din țările socialiste, Declarație aprobată în întreaga mișcare comunistă internațională (în noiembrie 1957 – n.a.); în al doilea rând, sunt îndreptate față de Uniunea Sovietică și a PCUS. Cuvântările majorității conducătorilor UCI la Congres s-au rostit sub semnul unei critici neprietenoase și de rea credință la adresa Uniunii Sovietice, a partidului nostru și a partidelor comuniste frățești. (...) Cuvântările rostite de tov. Tito, Rankovici, Kardelj și alți conducători ai UCI la Congres și programul adoptat de congres, au arătat cât se poate de limpede că conducerea UCI nu numai că nu este preocupată de îmbunătățirea relațiilor dintre partidele noastre, dar dă dovadă de o atitudine neprietenoasă față de Uniunea Sovietică, față de Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, îndepărtându-se tot mai mult de principiile marxism-leninismului.”²³

La rândul său, CC al UCI avea să răspundă scrisorii sovietice la 14 iunie 1958. Potrivit Belgradului, acuzațiile proferate de către sovietici pe marginea proiectului de program, precum și cu privire la principalele discursuri rostite pe parcursul Congresului al VII-lea al UCI reprezentau un simplu pretext pentru înrăutățirea relațiilor dintre cele două partide. „Ca prilej pentru atacarea Uniunii Comunistilor din Iugoslavia – sublinia CC al UCI – a fost luat în mod formal programul nostru și al VII-lea Congres. Dar după felul cum este dusă campania se creează impresia că este vorba în general nu despre program și nu despre Congresul al VII-lea în sine. Chiar dacă noi n-am fi adoptat programul, suntem încredințați că ar fi fost găsit cine știe ce alt motiv pentru începerea campaniei, pentru că evoluția acestei campanii a arătat că în esență este vorba despre reînvierea vechilor metode, care în trecut, și mai cu seamă după

²⁰ ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, dos.12/1958, ff.1,5

²¹ ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, Alfabetice, dos.9U, f.191

²² ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, dos.12/1958, ff.10-11

²³ ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, Alfabetice, dos.9U, ff.172-173

1948, au adus atât de mult rău mișcării muncitorești internaționale.”²⁴Factorii decizionali de la Belgrad își susțineau o asemenea afirmație prin faptul că toate chestiunile divergente din proiectul iugoslav de program, reclamate de către sovietici, nu îi erau străine Kremlinului, în condițiile în care acestea fuseseră diseminate public anterior de către iugoslavi.²⁵

Așadar, organizarea Congresului al VII-lea al UCI consacra deteriorarea relațiilor dintre UCI, pe de o parte, și celelalte partide comuniste și muncitorești din țările socialiste, pe de altă parte. Prin urmare, viziunile ideologice promovate de către comuniștii iugoslavi vor fi etichetate de către PCUS (și nu numai) drept o expresie a „revizionismului”. Exponențială din această perspectivă este afirmația rostită de către Nikita Hrușciiov – la 16 ianuarie 1960 – în cadrul discuțiilor cu Svetozar Vukmanovici-Tempo: „PCUS și celelalte partide frățești stau pe poziții marxist-leniniste, iar conducerea UCI continuă cu perseverență să-și apere concepțiile revizioniste și anti leniniste. De exemplu, programul UCI, adoptat la Congresul al VII-lea al partidului dvs., este un model viu al revizionismului contemporan.”²⁶ Treptat însă, la începutul anilor '60, pe fondul emergenței conflictului sovieto-chinez, PCUS avea să-și nuanțeze poziția, acuzațiile privind „revizionismul” iugoslav diminuându-se în mod semnificativ. Pe de altă parte, începând cu anul 1963, și PMR avea să porceadă la o reconfigurare a relațiilor cu UCI, o atare decizie a factorilor decizionali de la București fiind dictată de apariția divergențelor româno-sovietice în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc.

BIBLIOGRAFIE:

Arhivele Naționale Istorie Centrale:

Fond CC al PCR – Relații Externe, dos.21/1955, dos. 8/1958, dos.12/1958, dos.62/1958;

Fond CC al PCR – Relații Externe, Alfabetic, dos.7I/1944-1965, dos.9U, dos.10U/1959-1960.

---

²⁴ ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, Alfabetic, dos.7I/1944-1965, f.76

²⁵ Potrivit epistolei CC al UCI: „Și în sfârșit, în legătură cu faptul că programul UCI a reflectat unele divergențe dintre noi și CC al PCUS în aprecierea anumitor evenimente ale trecutului, în opiniile asupra anumitor fenomene ale contemporaneității și tacticii partidelor comuniste și țărilor socialiste în condițiile actuale ale luptei pentru pace și socialism, trebuie să remarcăm că toate acestea nu puteau reprezenta nimic nou pentru CC al PCUS, pentru că UCI n-a ascuns niciodată pozițiile și concepțiile sale.” (*Ibidem*, f.78)

²⁶ ANIC, Fond CC al PCR – Relații Externe, Alfabetic, dos.10U/1959-1960, f.118